

СТАНОВИЩЕ

Относно : Природосъобразно ползване в подотели 114³ и 114⁰ от ДГС Казанлък.

Светослав Тодоров
Юни 2015г.

Резюме. Горските култури от бял и черен бор над гр. Шипка, изпълняват защитни и рекреационни функции вече един век. След ветролом и ветровал в края на 2014г. в отдели 114-з и 114-о от ДГС Казанлък, предстои изсичане на 100% и усвояване на падналата дървесина до края на 2015г. Чрез Инициативен комитет, гражданите на гр. Шипка настояват при дърводобива да не се прокарват нови горски пътища. Алтернативните технологии не се практикуват широко в района и горските власти в лицето на ЮИДП Сливен и ДГС Казанлък настояват за прокарване на временен горски път и спешно усвояване на дървесината.

Задача на настоящото становище е да даде обективна оценка по създалата се ситуация и да предложи решенията удовлетворяващи и двете страни.

Становището "Природосъобразно ползване подотели 114з и 114о от ДГС Казанлък е изработено по **проект "Участие за природа"**, изпълняван от Българска фондация Биоразнообразие в партньорство с Екологично сдружение "За Земята" и Информационна мрежа Блуинк с финансиране в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. <http://ngogrants.bg>. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Българска Фондация Биоразнообразие и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

СЪДЪРЖАНИЕ

Описание на ситуацията	3
Проблеми, Хронология и събития	3
Заинтересовани страни.....	5
Мотиви на страните.....	6
Характеристики на обекта.....	7
Местоположение.....	7
Резултати от огледите и анализ.....	9
Условия предвидени в обявения търг.....	11
Стопанска оценка.....	11
Технологии на дърводобива.....	11
Технология чрез животинска сила.....	12
Технология чрез въжена линия.....	12
Рискове.....	13
Пазарни условия и рентабилност.....	14
Изводи, Препоръки и предложения.....	15
Източници.....	19
Приложения.....	20

ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА.

ПРОБЛЕМИ, ХРОНОЛОГИЯ И СЪБИТИЯ.

Районът на река Димовец над град Шипка е мястото на първите противоерозионни залесявания в България. През 2014 година в отдел 115-к на ДГС Казанлък е изведена санитарна сеч с интензивност 10%. Предвид прокарването на пътища и преминаването на тежка горска техника, представители на местната общественост заявяват притеснения на гражданите за увреждане чрез горските пътища на околорадската среда, риск от ерозия и за косвено влияние върху водохващането в района. Недоволството на гражданите от прокарването на тракторни пътища за усвояване на дървесината през март 2014г стига до граждански протест и обсъждане с представители на ДГС Казанлък и ЮИДП Сливен. Несъгласието на местните граждани не е взето под внимание и дървесината е добита по първоначално предвидената технология.

При предвидена санитарна сеч с интензивност 10% от подотдел 115-к за извозването са създадени 3 нови пътни трасета от категорията „временен горски път без настилка“ – пътища за камионен превоз, с обща дължина около 850м и средна ширина около 6м за навлизане на трактори и камиони в обекта. В резултат на прокарване на пътищата е унищожена панорамната пътека на Здравето - любимо крайградско място за разходка и отдых на гражданите и посетителите на Шипка.

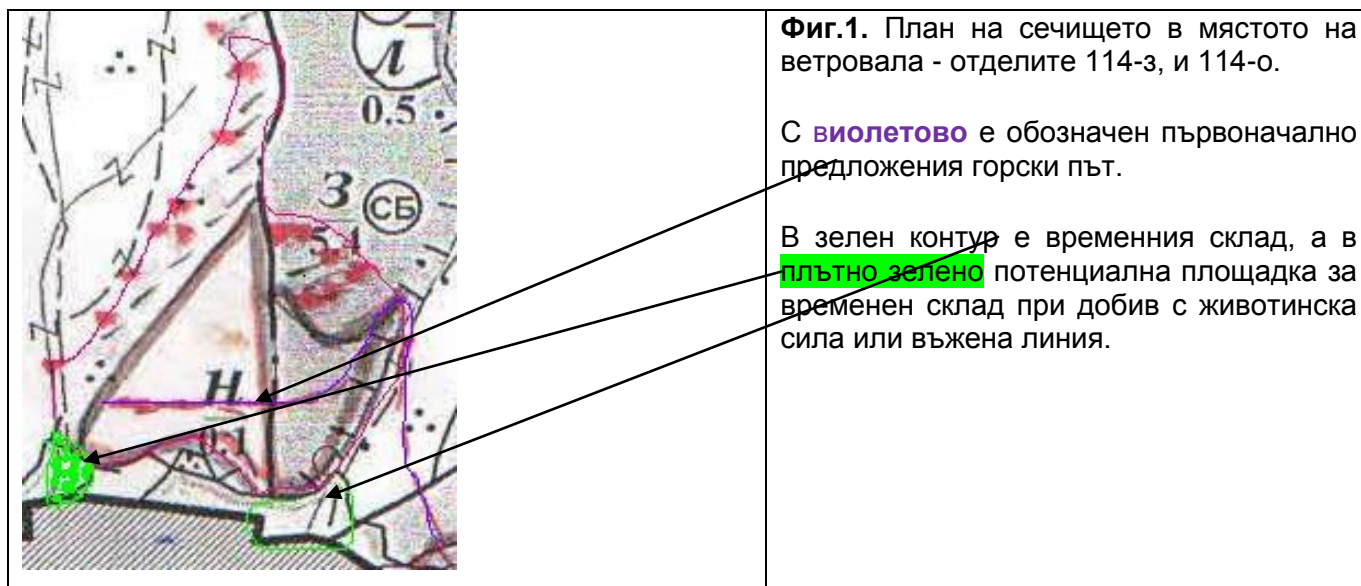
В отговор местната общност излъчва Инициативен Комитет, който стартира подписка, на която са събрани над 2600 подписа от региона и страната в интернет и на хартия за настояване за спиране на сечите и последващо залесяване, включително и на спорните пътища.

Гората е 100 годишна култура с пълнота 0.7, без провеждано системно отглеждане, със започнал процес на естествено самоизреждане. Направените просеки при дадените условия разстройват гората и създават условия за проникване на типичните за района бурни „падащи“ ветрове - „бора“.

След извеждане на санитарната сеч, през октомври 2014 обилен сняг придружен от силна буря повалят част от гората в отдел 115-к, както и в съседните подотдели 114-з и 114-о . В засегнатия участък близо 90% от дърветата са повалени, счупени или изкоренени.

Малко преди ветровала, със заповед РД-04-167/16.09.2014г. на РДГ Стара Загора е назначена комисия, която изготвя опис на отделите определени като „територии със защитни функции“. Така отделите 114-з, и 114-о и 115-к са предложени от тази комисия за включване към категорията „горски територии със защитни функции“ , съобразно предложени от МЗХ допълнителни категории „защитни гори“ (писмо № 91-18843 / 02.09.2014г.).

В началото на 2015г. ДГС Казанлък прави план за усвояване на падналата дървесна маса в части от отделите 114-з, и 114-о, като технологията включва изграждането на нов горски път през средата на засегнатия участък - в съответствие със скицата – фиг.1.

По настояване от страна на Инициативния комитет и проведени консултации с местното население ДГС Казанлък провежда търг на 15/20.04.2015 за добив на увредената и паднала дървесина при следните условия :

технология на добив - извоз със животинска сила, на влачка,

цена от 47.85 за плътен куб.м. стояща маса, обезличена дървесина на корен. За сравнение средната начална цена в обявените търгове на ЮИДП за 2015г. при иглолистни и смесени гори е 35.49лв, а максималната 48,18лв).

На проведен търг през април 2015г. двама участника закупуват документи, но не подават оферта.

Страните имат пълно съгласие, че . падналата дървесина трябва да се усвои до края на 2015г. и горат да се възобнови.

Конфликтната точка е свързана с избора на технологията на дърводобива, тъй като местната общност настоява да се избере технология без прокарване на горски пътища, докато позицията на горските власти е, че дърводобива може и трябва да бъде извършен единствено чрез изграждане на временен горски път.

Инициативния комитет гр. Шипка е организиран протестна подписка, открито писмо, кореспонденция между страните, поредица от срещи за обсъждане на проблема и намиране на решение. Проведени са и няколко огледа на ветровала, с цел запознаване на граждани, експерти и потенциални изпълнители на дърводобива. След няколко срещи

и разговори между инициативния комитет, горското предприятие и горските власти, на проведена в община Казанлък среща на 14 Май между заинтересованите страни ДГС Казанлък се съгласи да проведе нов търг с намаление на цената от 10% и удължаване на срока с 1 месец с цел повишаване на привлекателността на обекта, предвид технологията с животинска сила. На 19 Май заедно с потенциален изпълнител (бригада, работеща с коне) бе извършен оглед на обекта, при което се констатира възможност за извършване на добива с животинска сила. На 20 Май в отговор на открито писмо на инициативния комитет комисия от 4 институции посети гр. Шипка с цел запознаване на място с проблема. Бяха направени констатации по отношение технологиите, санитарното състояние и потенциалното бъдещо развитие на случая. Същите констатации, по желание на ЮИДП бяха представени пред община Казанлък на среща на общината с потенциален изпълнител.

След срещата на 20 май. 2015 г. ДГС Казанлък обяви втори търг, при цена от 42.85лв/куб.м. обезличена дървесина.

Въпреки усилията на инициативния комитет до момента няма фирма, която да е поискала да участва в търга. Сред мотивите за отказ най-често са отдалеченост на обекта (за фирмите извън региона), достатъчно ангажименти, непознаване на местните условия, усложнени условия, неизгодна цена.

Въпреки заявеното между страните съгласие, че най-важната задача е усвояването на дървесината в рамките на настоящата година, без търсене на висока печалба, общият извод към момента е, че всички представители на институции обвързани със ситемата на горите не разглеждат добива с животинска сила или въжена линия като алтернатива. Тяхно единствено и основно настояване е през обекта да бъде прокаран временен горски път.

ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ.

Заинтересовани страни са :

- Гражданите на Шипка, представлявани от Инициативен комитет гр. Шипка (ИКШ), – от една страна
- Югоизточно държавно предприятие (ЮИДП) гр. Сливен и ДГС Казанлък от друга страна, подкрепяни от РДГ Стара Загора.

Дърводобивните и дървопреработващи фирми са косвено засегнати и решаването на проблема минава през тяхното активно и безпристрастно отношение, с отчитане на техните икономически интереси и зависимости.

Местната власт в лицето на Община Казанлък, съдейства интензивно по случая като посредници между всички страни за разрешаване на противоречията и постигане на общо съгласие.

Съставената междуведомствена комисия направи оглед в периферията на обекта но не успя да убеди Инициативния комитет, защо при условията в мястото на ветровала не трябва да се прилага добив с животинска сила или въжена линия. Членовете на комисията настояваха за прокарване на път отхвърляйки всякакви алтернативни предложения.

МОТИВИ НА СТРАНИТЕ.

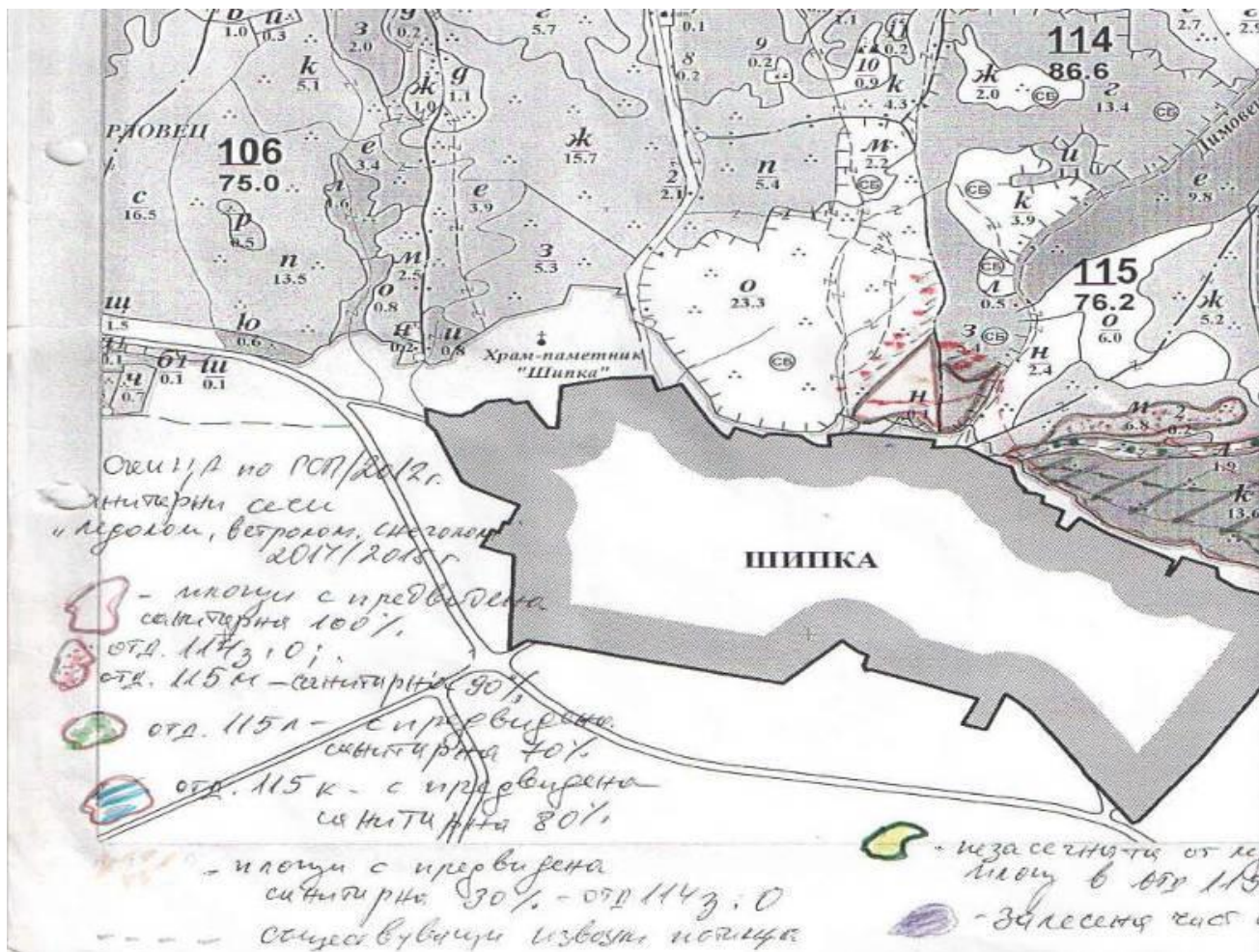
Желанието на местната общност да се добие дървесината без изграждане на път, е за да се избегнат рисковете от разрушаване на почвения слой, увреждане на водосборите, водохващането и туристическите пътеки. Друго заявено желание е да се използват по възможност местни широколистни видове при последващи залесявания. Мотивите за заявеното несъгласие на местната общност с използваната до сега технология са, че използването на тежка техника създава предпоставки за ерозия, унищожава туристически обекти с местно значение, унищожава съществуващия подрост, предполага висок риск за увреждане на водните течения и застрашава функционирането на съществуващо водохващане с местно значение.

От страна на Югоизточното държавно предприятие (ЮИДП) и Регионална Дирекция по горите - поделение на Изпълнителната агенция по горите, се настоява усвояването на дървесината да стане чрез изграждане на временен горски път. Техните мотиви са свързани с липсата на фирма-изпълнител, която е в състояние да добие дървесината по друга технология до края на годината и съответно с реална опасност от възникване на каламитет на вредители и болести, който да засегне околната гора. Изказани бяха и мотиви, че пътят ще бъде полезен за достъп при пожари, за залесяване и отглеждане, а от страна на комисията имаше настояване, че временния горски път ще бъде подходящ за туризъм и велосипеди, което е практически неосъществимо предвид временния характер на пътя, липсата на настилка и отводнителни съоръжения.

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЕКТА.

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ.

Обектът, части от отделите 114-з, и 114-о. от ДГС Казанлък, се намира северно от гр. Шипка като граничи непосредствено с града. Обхваща долната част на склон с изложение с южна компонента и среден наклон около 25-30 градуса, като частта 114-о има ЮЗ изложение, а 114-з ЮИ изложение. (фиг.2)

Насаждение и предвидени мероприятия.

Съгласно лесоустройствен проект от 2012г. Изготвен от Пролес инженеринг ООД, гората в двата засегнати подотдела има следните характеристики:

114“з“ - склопена иглолистна култура, в средно състояние, с равномерен строеж, пълнота 0.9, възраст 80г. , бонитет 3, диаметър 30см., височина 21м., при наклон 31гр. , ЮИ изложение, 700м.н.в.

Функционална група семепроизводствено насаждение, курортна гора.

Планираната сеч е 20% селекционна – около 505 куб.м. с клоните при общ запас 2570 куб.м. с клоните и запас - 426куб.м./ха. *Приложение 3.*

114“о“ склопена иглолистна култура, в средно състояние, с неравномерен строеж, пълнота 0.9, възраст 100г. , бонитет 2, диаметър 34см., височина 24м., при наклон 31гр. , ЮЗ изложение, 700м.н.в.

Функционална група семепроизводствено насаждение, курортна гора.

Не е планирана сеч, а общият запас е 10021 куб.м. с клоните (393 куб.м./ха).

Отбелязано е наличието на възобновяване от зелена дуглазка (20 годишна, 7м. височина, пълнота 0.5, бонитет 1) и бук (3м. височина) *Приложение 4.*

РЕЗУЛТАТИ ОТ ОГЛЕДИТЕ И АНАЛИЗ.

Първа теренна проверка в отдели 114-з, и 114-о. от ДГС Казанлък, бе направена на 28 април 2015г. Последваха посещения на 11май, 19май заедно с потенциален изпълнител и на 20 май в периферията на обекта заедно с междуведомствената комисия.

Обектът представлява култура от черен и бял бор в долна част на склон повалена от тежък сняг, съчетан със силен вятър и обледяване в края на октомври 2014г. Наблюдават се както снеголом така и снеговал. В най-долната част почвата е най-плитка, поради което много дървета за развили плитка/хоризонтална коренова система, а в следствие и заболявания (страда предимно белия бор). Около 15-20 % от дървостоя са сухи и болни дървета – резултат от процесите на естествено самоизреждане на гората и липсата на своевременни отгледни мероприятия. Наблюдавани са кореново гниене и нападение от ликояди и корояди по болни и изсъхнали дървета. Повалени са около 90% от дървостоя, а останалите са пречупени или увредени с малки изключения. Общият обем суха и паднала маса е около 2300 - 2500 м³, включително много болни и паднали дървета в останалата част от двата подотдела.

По време на теренните проверки е установено естествено възобновяване с различни характеристики - видов състав, възраст и височина. Отделните биогрупи са в отворили се по естествен начин прозорци и котли. Плътноста варира от 1-5 екз/кв.м за по-едри екземпляри с височина до 5м., до 10 екз. /кв.м за подраст с височина до 1м. Преобладават черен бор, зимен дъб, дуглазка, бук , срещат се дива череша, питомен кестен и др.. Има отделни елементи от подлесна растителност - келяв габър, дрян, и др.

Погледнато като цяло за района на ветролома има достатъчно укрепнал подраст, но разпределението е неравномерно. В най-ниската част подрастът е недостатъчен, а почвените условия лоши. В средата на обекта преобладава укрепнал черборов подраст на големи петна, който обаче е лесно увредим при дърводобива. В горната част (около 1/3 от обекта) подрастът е разнообразен както по видов състав, така и по размери и е сравнително равномерно разпределен по цялата площ. Там и падналите дървета са по-нарядко и подрастът може по-лесно да бъде опазен при дърводобива.

Условията позволяват добив с животинска сила на влачка или чрез въжена линия, като проблем може да има с тесните и разположени близо до къщите места за временен склад. Има ограничение за навлизане на големи камиони в западните подстъпи на обекта.

Естествено възобновяване от черен бор 114 з.

УСЛОВИЯ ПРЕДВИДЕНИ В ОБЯВЕНИЯ ТЪРГ.

С писмо с изх № РД-09-91/11.02.2015 г. на ДГС Казанлък са предложени цитираните по-долу мероприятия, одобрени от РДГ Стара Загора с писмо № 0401/09.03.2015г. и съгласувани с РИОСВ Стара Загора. Одобрени са протоколът за промяна вида на сечта и план-извлечението за промяна вида на сечта през 2015г.

Отдел	Под-отдел	Обща площ /ха/	Предложение от ДГС		Площно сечище /ха/	Размер на ползването ст. маса /м ³ /	Вредител/Повреда
			Вид на сечта	Интензивност %			
114	з	5,4	санитарна	100	2,0	850	ветролом/ветровал снеголом/снеговал
			санитарна	30	0,4	80	
114	о	23,3	санитарна	100	3,0	1000	ветролом/ветровал снеголом/снеговал
			санитарна	30	0,3	40	

Предвидената за сеч част е с площ 3,3 ха в отдел 114-о и 2,4 ха в отдел 114-з.

Предвиденият метод е „с животинска тяга на самар и влачка“.

Съгласно технологичните планове, средното извозно разстояние е 100 м. за отдел 114 „о“ и 250 м за отдел 114 „з“. Обявената начална цена е 42.85 лв./куб.м. обезличена дървесина, т.е. цената е еднаква за всички категории и сортименти.

СТОПАНСКА ОЦЕНКА.

ТЕХНОЛОГИИ НА ДЪРВОДОБИВА

Обектът е с наклон около 25-30 градуса. Има отделни много стръмни участъци откъм двата водослива, като източният склон (над 30 гр.) е по-стръмен от западния. Има две подходящи места за временен склад. В югозападния край на обекта – с площ около 1/2 дка, като тук ограниченията са както от малката площ, така и от трудния достъп. Трасето за достъп минава през тесен път, криволичещ около сгради и инфраструктура и навлизане на едрогабаритна горска техника би било силно затруднено. Трасето преминава частично през частни имоти и е необходимо съгласието на собствениците за отсичане на няколко овощни дървета и разширяване на пътя през частните имоти. В югоизточния край на обекта има асфалтова площадка с наклон над 10% с площ около 1/2 дка, като над нея има възможност при изчистване на храсти и подравняване да се ползва

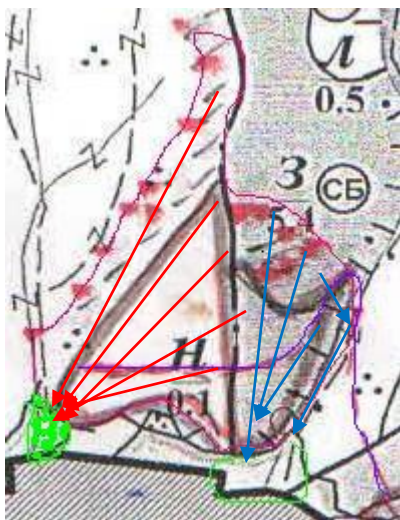
още една по-малка площадка за временно складиране на свалената от сечището дървесина преди товарене. Мястото позволява достъп с едрогабаритна техника и в момента се ползва за преминаване на техниката работеща в отдел 115-к.

ТЕХНОЛОГИЯ ЧРЕЗ ЖИВОТИНСКА СИЛА.

Този подход е избран и потвърден след оглед на границите и вътрешността на обекта от местна дърводобивна бригада, работеща с коне. При огледа бяха определени лентите и местата за влачене и спускане в западната половина на обекта – 114-о. За източната половина трасетата ще се конкретизират след започване на разчистването. Особенности и слаби страни при тази технология са:

1. Извозването на най-едрите трупи и дълги стъблени секции, които трябва да бъдат влачени понякога над 250 м, което е трудно и може да бъде опасно.
2. Рискове за работниците и животните.
3. Товаренето от временен склад в западната част на обекта, където влизането на големи камиони е под въпрос. Най-целесъобразно е за едрата дървесина да се използва камион с товарач за да не се налага претоварване или похабяване на едрите сортименти.
4. Евентуално по-дълъг период на усвояване.

Посоки на извозване при извоз с животинска сила .

ТЕХНОЛОГИЯ ЧРЕЗ ВЪЖЕНА ЛИНИЯ.

Технологията е възможна и подходяща. Въжените линии се използват основно по северните склонове на Стара планина. В случая е достатъчна и късометражна въжена линия. За съжаление в района не се намери подходящ кандидат прилагащ тази

технология. Интерес за оглед бе заявен от фирма извън региона, като най-рано могат да направят оглед на обекта в началото на м. юли,.

ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЛЕБЕДКИ може да подпомогне горните две технологии за наземно подвозване/извличане на едри трупи, както и при сваляне на закачени дървета с мобилна моторна лебедка.

РИСКОВЕ.

Риск от липса на подходящ изпълнител.

Трябва да се отчете, че при извозът на дървесината с животинска сила и на влачка ще се увеличи себестойността на добитата дървесина.

- Голяма част от дърветата са прекършени , разцепени, натрошени. Това пречи да се добие предвидения обем от 1100 куб.м. едра строителна дървесина.
- част от предвидения обем едра строителна дървесина, поради тежестта ще трябва да се усвои на по-къси секции или дори като технологична дървесина.
- По-бавното усвояване на дървесината и по-големия брой работници допълнително ще увеличат крайната себестойност.
- Допълнително време и усилия ще отнемат усилия за безопасността, опазване на подраста, каптажа и туристическите маршрути.
- Освен на местно ниво, потенциални изпълнители са търсени в Централната част на страната - района на Троян, Априлци, Тетевен, Пазарджик и др.. Слабият интерес е резултат от наситения пазар на дървесина, съответно задържане и спадане на цените и по-слабо търсене, както и от ангажираността на търсените фирми. В някои случаи отказът бе мотивиран с политически и конюнктурни съображения. В няколко разговора с потенциални изпълнители, включително и на последната проведена среща бе заявено, че цената (42.85лв/куб.м.) е висока за обекта.

Риск от спиране на дърводобива, поради трудно усвояване на дървесината от горния край на сечището.

Такъв риск е заявен неколккратно от представители на ЮИДП и РДГ. Рискът би могъл да се смекчи, ако изпълнителят обвърже работниците с добре подготвени договори с твърди и конкретни условия и неустойки. Друг вариант е да се предложи под някаква форма поощрение (например отстъпка) при по-добро изпълнение на дърводобива, успешно завършване и почистване на сечището.

Във формирането на крайната цена на дървесина влизат тръжната цена, разходите за добив, първична обработка, извоз, превоз, печалба за дърводобивна фирма. Добивът и първична обработка на дървесината е около 10лв./м³, а доставка на добитата дървесина до мястото на преобработване е между 20 и 30 лв./м³; Така се получава средна цена не по-малка от 30-35 лв/куб.м. Тази начална стойност зависи от типа дървесина, сложността на сечището, извозни и транспортни разстояния, избраната технология. Като правило тя е най-ниска за едрата строителна дървесина и най-висока за дребните сортименти. При тръжна цена от 42.85 лв/куб.м. придобиването на дървесината от потенциалния изпълнител ще е при усреднена цена около 78лв/куб.м,

Повече от половината дървесина ще може да бъде реализирана като технологична дървесина при изкупна цена от около 52 лв. /тон. Материалният интерес при тази цена зависи от това доколко успешно ще бъде усвоена и пласирана (или преработена) едрата строителна дървесина, тъй като технологичната дървесина, ще бъде неизгодна или няма да носи достатъчно печалба.

За сравнение могат да се видят началните цени на търгове от региона и други части на страната. Например усреднените начални цени за обезличената дървесина от всички търгове на ЮЗДП за 2015 г. е 33.62лв/куб.м., а за иглолистните (бял и черен бор и смесени) 32,14лв – с над 10 лв по-ниска от тази на ДГС Казанлък за конкретния обект.

За ЮИДП средните начални цени от обявените през 2015г. търгове (208 търга) е 37.06лв, а за иглолистни 35,49 лв/куб.м обезличената дървесина. При конкретния обект разликата е с 5.80 над средната и 7,35 лв/куб.м. над средната за иглолистна дървесина и то при условие, че се предлага по-ниско рентабилна технология/респективно усвояването на сортиментите няма да се осъществи в пълния им капацитет.

При много търгове в страната цената на дребната дървесина , вкл. технологична и дърва варира между 15.50 до 26 лв/куб.м, средно около 25лв/куб.м. а продажбата от временен склад започва от 40 лв/куб.м. Естествено върху крайната тръжна цена влияят много фактори, между които качества на дървесината, сортиментна структура, опит на изпълнителя, пазарни условия, и др., т.е. не може да се прави пълна съпоставка, но все пак ориентировъчно се виждат значимо по-ниски стойности.

Вижда се желанието на ДГС Казанлък да се усвои максимално едрата строителна дървесина, но при заложената технология това не е напълно осъществимо.

При декларирано от ЮИДП и ДГС желание за усвояване на дървесината на всяка цена, т.е. без значение на крайната печалба, високата начална тръжна цена е **обяснима единствено с големия обем едра строителна дървесина по ЛУП – около 1100куб.м., която обаче е дървесина от каламитет и не може да бъде усвоена пълноценно поради многото повредени и натрошени стъбла.** Важно е и да се отчете и

преобладаващия дървесен вид – черният бор не е предпочитан заради по-високата смолистост, по-високото тегло и по-дебелата кора в сравнение с останалите иглолистни. Цената на трупите за черния бор от временен склад е около 75 лв/куб.м. за нормална дървесина, а в случай на каламитет или добив от култури тя може да се намали с до 10%.

ИЗВОДИ, ПРЕПОРЪКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Изводи:

Горските култури в посочените и предвидени за сеч отдели са създадени с единствена цел укротяване на порои и свличания на скали и земни маси в град Шипка. И в момента от късите тракторни пътища в обект 115-к при поройни дъждове има нанасяне на дребни фракции и земни маси в основата на сечището и по градските улици. Според данни на Европейска агенция за околна среда от 2005 г. и според български учени се очаква броят на внезапните, локално проявяващи се, но силни наводнения да нараства. Защитните функции на тази гора тепърва ще се търсят и оценяват.

Поради непосредствената си близост до града гората има изключително важна роля за рекреацията, отдиха и местния микроклимат. Необходими са действия за постоянно гарантиране на всички полезни нематериални функции на гората чрез включването ѝ в различни режими на защита.

Съществуващите водохващания и водоизточници имат важно значение за местната общност и компенсират недостига на питейни води, който гражданите изпитват в летния сезон.

В обекта е налице естествено възобновяване на петна, в добро състояние, от различни видове. Предвид крехкия почвен слой, наклона и понякога поройния характер на дъждовете в района, основна цел при усвояването на дървесината трябва да бъде опазването на това възобновяване за осигуряване на постоянно горско покритие и предотвратяване на нови ерозионни процеси.

При нужда от допълнително залесяване, има условия за използване на местни широколистни видове.

Липсата на отглеждане, ограничителните растежни условия и рязкото изреждане на насажденията са намалили устойчивостта на гората към силните и поривисти ветрове бора, характерни за южното подножие на Стара планина. Интензивни сечи и неправилно ориентирани широки просеки в района са нежелателни тъй като биха изложили гората на допълнителни рискове от нови ветровали и ветроломи, а град Шипка на риск от порои.

В течение на около 100 години създадените в миналото горски култури са защитавали града от порои и земите от ерозия. Необходими са целенасочени лесовъдски грижи за възобновяване на тези гори с цел запазване на защитните им функции.

Предлаганата от ДГС Казанлък цена за обектите 114-з и 114-о не е в синхрон със заявеното желание за задължително и своевременно усвояване на падналата маса. ДГС има запас от алтернативни решения и резерви за намаляване на началната тръжна цена с оглед бързо намиране на изпълнител за дърводобива. Упоритото настояване за безалтернативно използване на временни горски пътища поражда въпроси и съмнения относно добронамереността на горските власти.

Поради специалното значение на горите за местната общност е необходимо да се обърне внимание на държавните институции и местните власти върху проблема с опазване и правилното възобновяване на защитните и противоерозионни гори по южните склонове на Средна Стара планина.

Препоръки :

Да се настоява пред горските власти за прилагане на технология за извоз с животинска тяга или въжена линия. Тези технологии са приложими и удачни за случая.

Да се намали началната тръжна цена на корен като дървесина от каламитет с цел постигане на цена под средната за предприятието и привличане интереса на потенциални изпълнители. Друг вариант за бързо усвояване на дървесината е от страна на Държавното предприятие да се наеме бригада на временен договор за добив и извоз на дървесината до временен склад или място за преработване, като продажбата на дървесина се организира от ДГС/ЮИДП.

Да се включи допълнително изискване към потенциалните кандидат-изпълнители на обявената поръчка (дърводобивните фирми) за специално отношение към естественото възобновяване, водосборите, подрастта и съществуващите туристически маршрути и трасета. В тази връзка да се проведе обучение/инструктаж на работниците и ръководителите на бригади, които ще бъдат избрани да извършват дърводобива.

В периферията на гората и близо до населеното място да се пренебрегнат дървопроизводствените функции и да се насочи вниманието към защитните и рекреационни такива. Новата генерация гора е желателно да бъде с повече участие на широколистни и предимно местни видове.

На място да се обърне специално внимание :

1. при избора на трасета за извличане на дървесината с животни, влачките и местата за разкрийване и товарене,
2. за опазване на водните течения от затлачване с вършина, дървесни секции и други
3. за предпазване от действия замърсяващи гората (масла, химикали, битови отпадъци) или ограничаващи свободното преминаване на водите.
4. За опазване на почвения слой.

Поради забавяне на дърводобива, с цел ограничаване разпространение на насекомни вредители да се вземат мерки за обезопасяване на сечището чрез санитарни ивици и феромонови примамки.

Да се променят насоките за оптимален бъдещ състав към смесено насаждение, като се използват младите дървета от бук и зелена дуглазка, както и подраства от черен бор, бук, горун, дива череша.

За подпомагане на естественото възобновяване при необходимост да се използва групово-мозаично залесяване по-възможност с местни и устойчиви видове, показващи добра приспособимост към условията и гарантиращи запазване и подобряване на устойчивостта и защитните функции на гората.

Да се организира независимо експертно присъствие на терен по време на дърводобива за осъществяване на максимален контрол и спазване технологичния план.

Насоки за превантивни действия :

Да се предприемат необходимите мерки за обособяване на двата водосбора - р.Димовец и Селската река, като Санитарно-охранителни зони (СОЗ) по НАРЕДБА № 3. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони. Ако е необходимо да се направят проучвания върху техния дебит, цикъл, водни характеристики.

Да се подготви предложение за обособяване на Защитена местност във водосборите на р. Димовец и р. Селската река с цел опазване на старите широколистни гори и гарантиране на постоянство в техните водни и рекреационни функции.

Допълнения :

Обектът може да се използва като модел и пример за устойчив дърводобив при запазване на основните и общополезни функции на гората – защитна, рекреационна, водоохранна, културно-историческа.

Мястото на обекта – до р. Димовец - вече има емблематично значение като първото в страната противоерозионно мероприятие. Заедно със съществуващия музей може да се разработи и подготви за посетители учебен и природолюбителски маршрут „По пътя на Феликс Вожели“, свързващ Музея със съществуващите сечища, старите горски култури и запазените естествени гори над сечищата - водосборите на реките Селска река и Димовец.

Заклучение:

Защитните гори от началото на миналия век вече са изиграли важната си роля и при съществуващите условия ще трябва да се заменят с по-устойчива гора. Старите неотглеждани култури са във фаза на самоизреждане, а това ги прави уязвими за екстремални метеорологични явления. Критерий за успех е намирането на устойчиво решение, а подборът на методите и видовете не може да бъде стандартен. Решението не включва непременно бързорастящи, едроразмерни и правостъблени видове за следващото поколение гора.

Бързото и рентабилно усвояване на дървесина по най-достъпни методи не може да се прилага еднакво навсякъде. Дърводобивът с тежка механизация, временни „пътища“ и широки просеки, без отчитане на лесовъдски принципи и без висока квалификация на работниците може да има изключително тежки негативни последствия за гората сега и с десетилетия напред. В конкретния случай този подход на стопанисване явно е и в разрез с разбиранията и интересите на местната общност, които са в правото си да изискват от горските власти високо професионално отношение и опазване на местните интереси.

В крайна сметка гората около гр. Шипка трябва да служи на хората. Грижата за това е на цялото общество, а професионалистите, имайки последната дума, се познават по добрите решения.

Предложените препоръки, насоки и допълнения целят подпомагане процеса на постигане на общо съгласие между заинтересованите страни за природосъобразен дърводобив и в крайна сметка за удовлетворяване интересите на местната общност и предпазване стопаните на гората от последващи конфликти.

ИЗТОЧНИЦИ

www.uidp-sliven.com

www.uzdp.bg

<http://forum.bgforest.com>

www.ucdp-smolian.com

www.ekomodel.eu/

www.dker.bg/

www.iag.bg

ПРИЛОЖЕНИЯ.

СЪГЛАСУВАЛ:
ДИРЕКТОР РДГ СТ. ЗАГОРА
/инж.Н.Заяков/

ОДОБРИЛ
ДИРЕКТОР ТП ДГС КАЗАНЛЪК
/инж.Ив.Славов/

ПРОТОКОЛ за определяне на защитни горски територии в ТП ДГС Казанлък

Комисия в състав:

инж.Вл.Атанасов - зам.д-р ДГС Казанлък
инж.Н.Глушкова - лесничей ДГС Казанлък
инж. Д.Станева - лесничей ДГС Казанлък
инж. К.Курумилев - н-к ГСУ Шипка при ДГС Казанлък
М.Пеева - специалист ОД ДГС Казанлък

назначена със Заповед РД-04-167/16,09,2014 г.
съгласно Писмо№ АСД -09-1410/16,09,2014 ина ЮИДП
АСД-09-1439/19,09,2014 г. на ЮИДП -Сливен
извърши следното :

- 1.Изготви опис на всички устройени подотдели , определени като горски територии със защитни функции , съгласно приложената таблица.
2. Изготви предложение за включване на нови подотдели към категорията " горски територии със защитни функции " , съобразно , предложените в Писмо №91-1834/02,09,2014 г.на МЗХ допълнителни категории "защитни гори "

Приложение 1.
Копие на част от протокол за определяне на защитни горски територии.

--	--

ДГС Казанлък ГСУ 1 3-ще:Шипка Собс.гтдс

Подготвел **114-о** Площ **23.3 ха** Стар подготвел: **114 к**
 Стопански клас: **ББК** Изложение: **Югозапад** Нагм. вис. **700 м.**
 Вид на горите: **Иглолистни** Релеф: **склон долна част** Наклон **31 гр.**
 Вид подготвел: **склопена култура** Ерозия: Нелесоприс. **г**
 Функцион. група: **Семепр. насаждение, Курортна гора**

Описание на насаждението **Описание на месторастенето**
 Състояние: **средно** Подобласт: **Тракия- Горна Тракия**
 Строеж: **неравномерен** Месторастене: **T-II-1 С2 (71)**
 по състав: Основна скала: **глинести шисти**
 по възраст: Почвен тип: **кафява гор. преходна**
 Тип хабитат:

Сегашен състав									Запас			Ползване										
Дърв. вид	уча.	повреда	произх.	възраст	пълн.	вис.	бон.	Д1.3	на 1 ха	б. клони	с клони	б. клони	с клони									
бб	6	100о	сем.уз	100	0.7	24.0	2	34	210	4890	5380	-	-									
чб	3						1		120	2800	3080	-	-									
зггл	1	-				29.0		46	63	1470	1660	-	-									
бк	-	-							-	-	-	-	-									
згб	-	-							-	-	-	-	-									
брз	-	-							-	-	-	-	-									
ак	-	-							-	-	-	-	-									
трп	-	-							-	-	-	-	-									
згел	6	-	сем.ес	20	0.5	7.0	1	-	-	-	-	-	-									
бк	3	-				3.0	5	-	-	-	-	-	-									
вб	1	-						-	-	-	-	-	-									
Схема:									Кл. сортим:		МП		-		Всичко:		393		9160		10120	

Вид сеч:

Забележка:

Опт. бъдещ състав		З а л е с я в а н е		регуц. площ-ха	
Дърв. вид	уча.	бонитет	ха		
бб	3	3	-		
чб	3		-		
зггл	3		-	схема:	
вб	1		-	смесване:	
				стоп. цел:	

Описание на почвата
 богатство: **средно богата**
 влажност: **свежа**
 дълбочина: **ср. дълбока до дъл.**
 плътност: **рохка**
 каменлив.: **средно каменлива**
 мех. състав: **глинесто пясъчно**

Бележки на лесничейството									
Вид на сечта	година	стояща	лежаща	едра	сред.	дреб.	дърва	вършина	забележка
По лес. проект		-	-	-	-	-	-	-	
Вид на залес.	година	д. вид	почвоп.	метод	смес.	фидан.	сем.	площ	забележка

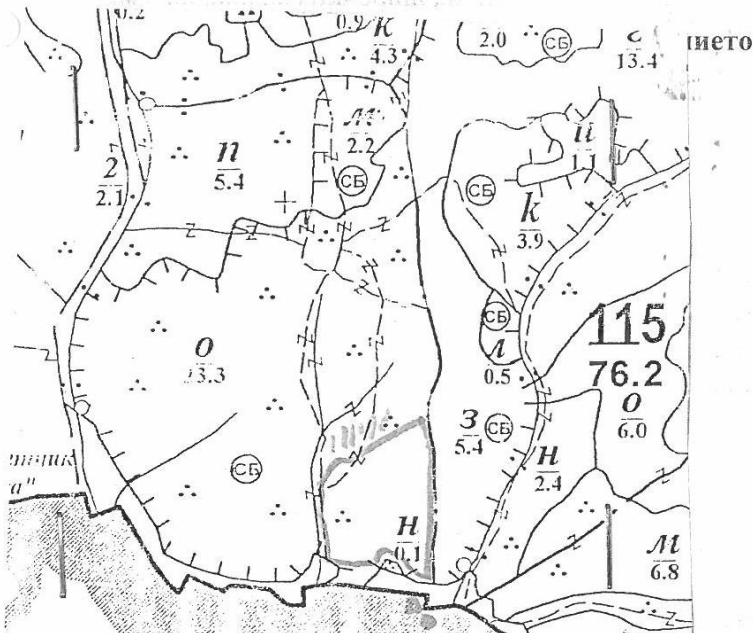
Изработил: "Пролес инженеринг" ООД - София, 1303, Пиротска 64

Приложение 4. Таксационни характеристики отдел 114 о.

ТЕХНОЛОГИЧЕН ПЛАН

За добив на дървесина от отдел 114 подотдел 1.0
 На ДГС/ДДС Козлово ЛЗК /попълва се само за държавни гори/
 Имот №....., землище..... община.....
 /попълва се само за недържавни гори/

- Легенда:**
- съществуващи извозни пътища
  - проектирани извозни пътища
  - временен склад
  - автомобилен път
  - трасе на въжена линия
  - Грещица на котела*
  - Ск. н. е. в. до з. б. - 0,3 х 0*

1. Вид и интензивност на сечта Секторна 3,0 х д - 100% 0,3 х д - 30%
2. Площ 23,3 ха 3. Размер на сечището 3,3 ха
4. Състав дб-б; збз; зрлп 1
5. Запас на 1 ха с клонони ..... 39,5 куб.м/ха
6. Наклон на терена ..... 3,1 градуса
7. Очакван добив от маркираната дървесина 10,42 лежача маса, куб.м.
 в т.ч. едра 6,14 куб.м. дребна 3 куб.м.
 средна 2,80 куб.м. дърва 145 куб.м.
8. Характеристика на подраста преди сечта Слоб на отделни места
9. Средно извозно разстояние 100 м

10. Други характеристики на насаждението (токовища, сватбовища, надлесни дървета, сервитути, защитени територии, гори с висока консервационна стойност, мъртва дървесина, вододайни зони, биологично разнообразие и др.)

Насаждението се находи на зоната от м. "Дидовец" до гр. Ушица

III. Технологични указания

1. Дървесината в насаждението да се добива при спазване на технологичната схема по т. I

2. Сечта ще се извършва с дизелен моторен трион

3. Извозът от сечището до временните складове ще се осъществява чрез коети одоз / или водна пътека по самор и влажна / за оскоряване на дървесината

4. Строителство на горски автомобилни пътища

- дължина ..... м. широчина

5. Строителство на извозни пътища (тракторни, коларски и др.) .....

допустимо разстояние между тях ..... м., дължина ..... м., широчина ..... м.

6. Просеки за въжени линии:

допустимо разстояние между просеките ..... м., дължина ..... м., широчина ..... м.

7. Направа на технологични просеки .....

допустимо разстояние между тях ..... м., дължина ..... м., широчина ..... м.

8. Изграждане на временни складове (бр., площ в ха) В южната част на насаждението / ученика от околната агроцелина /

9. Мерки за опазване на оставащите на корен дървета, подраста, младияк и почвата Проведено определяне насоката на подалки на дърветата

10. Начини за почистване на сечището

Капаните по хоризонталите в котлите - с ам. 100% и по кутените в / у / котлите при с ам. 30%

11. Други указания: Да се спазват разпоредбите на ЗГ и подзаконовите актове по прилагането му Извозът да се на секци с дължина до 5 м

12. Всички операции по подготвителните и основните работи да се извършват съгласно изискванията на Правилника за здравословни и безопасни условия на труд в горите и правилата за противопожарна безопасност в горите.

гр.к. Козанлък .....
11.03.2015 год.

Изготвил: .....
инж. К. К. Курдмалев-НК ГСУШ-КО
/име, фамилия, подпис/

№ и дата на удостоверението за упражняване на лесоходска практика: 54-25/2002 12

Запознат с технологичния план:

Лицето по чл. 108, ал. 2 от ЗГ, на което е издадено позволително за сеч № .....

/ трите имена, подпис, дата /

Одобрил:

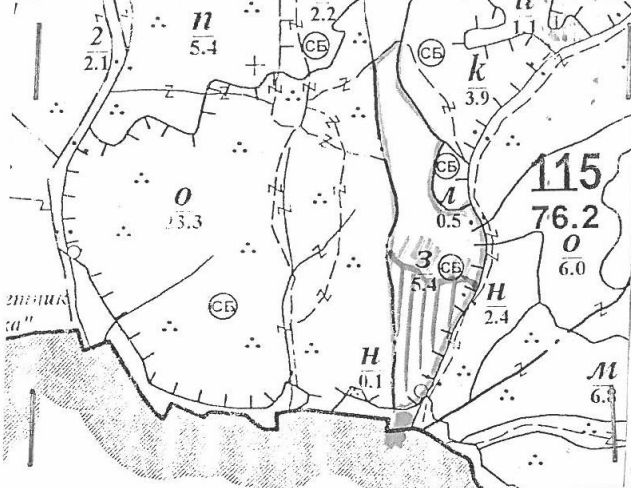
Иван Иванов - 30.03.12
 /име, фамилия, подпис, дата/

№ и дата на удостоверението за упражняване на лесовъдска практика: *5500/23.02.12*

ТЕХНОЛОГИЧЕН ПЛАН

За добив на дървесина от отдел *114* ..... подотдел *3* .....
 На ДГС/ДПС *Козанлък* ..... /попълва се само за държавни гори/
 Имот № ..... , землище ..... община .....
 /попълва се само за недържавни гори/

I. Схема за лобива на дървесина от насаждението

Легенда:

- съществуващи извозни пътища
- проектирани извозни пътища
- временен склад
- автомобилен път
- трасе на въжена линия
- пътуваща на широчина 3.0 м
- пътуваща на широчина 2.4 м
- пътуваща на широчина 3.0 м

II. Характеристика на насаждението

1. Вид и интензивност на сечта *санитарна на площ 4,0 ха, сеч. сеч 30%*
на 0,4 ха
2. Площ *5,4* ха   3. Размер на сечището *5,4* ха
4. Състав *БББ; ББЗ; ЗДЛ*
5. Запас на 1 ха с клони *480* куб.м/ха
6. Наклон на терена *31°* градуса
7. Очакван добив от маркираната дървесина *383* лежача маса, куб.м.
 в т.ч. едра *462* куб.м.   дребна *1* куб.м.
 средна *111* куб.м.   дърва *209* куб.м.
8. Характеристика на подраства преди сечта *ср. в. на от. в. на г. е. с. т. а.*
9. Средно извозно разстояние *200 м*

10. Други характеристики на насаждението (токовица, сватбовица, надлесни дървета, сервитути, защитени територии, гори с висока консервационна стойност, мъртва дървесина, вододайни зони, биологично разнообразие и др.)

Насаждението се намира в непосредствена близост до пътищата, но запад от честността „Винявец“

III. Технологични указания

1. Дървесината в насаждението да се добива при спазване на технологичната схема по т. I
2. Сечта ще се извършва с ..... д.м.з.и.н.-м.т.д.р.н. т.м.н.

3. Извозът от сечището до временните складове ще се осъществява чрез.....
Н.с.т. о.о.з. /на сечище и внасят за извоз-
ване на сеч. дървесина/

4. Строителство на горски автомобилни пътища

- дължина .....м. широчина

5. Строителство на извозни пътища (тракторни, коларски и др.) .....

допустимо разстояние между тях .....м., дължина .....м., широчина ..... м.

6. Просеки за въжени линии:

допустимо разстояние между просеките ..... м., дължина ..... м., широчина ..... м.

7. Направа на технологични просеки .....

допустимо разстояние между тях .....м., дължина .....м., широчина ..... м.

8. Изграждане на временни складове (бр., площ в ха) В.к.ш.н.т.и. сеч. на
насаждението /ширини асфалтова площадка/

9. Мерки за опазване на оставащите на корен дървета, подраста, младиякя и прчвата
Да се определя първично насаждението на ковалъне
на горно нацията за сече става

10. Начини за почистване на сечището

В.п.л.щ.а. с.т. д.р.к.а. на р.т.т.и. в.п.л.щ.а. с.т. д.р.к.а.
на м.р.д.и.н.и. в/с. отсечеи.т.е. р.в.н.и.

11. Други указания: Да се обзават разпоредбите на ЗГ и подзаконовите актове по прилагането му

Да се изработва в.п.л.щ.а. с.т. д.р.к.а. на р.т.т.и. в.п.л.щ.а. с.т. д.р.к.а. на м.р.д.и.н.и. в/с. отсечеи.т.е. р.в.н.и.

12. Всички операции по подготвителните и основните работи да се извършват съгласно изискванията на Правилника за здравословни и безопасни условия на труд в горите и правилата за противопожарна безопасност в горите.

гр.с.т. В.к.ш.н.т.и. с.ч.н.
.....г.г. 2015.....год.

Изготвил: .....
Имяно. В.к.ш.н.т.и. с.ч.н. лесна с.с.а
/име, фамилия, подпис/

№ и дата на удостоверението за упражняване на лесовъдска практика: 30.10.15 - 1/23.02 2016

Запознат с технологичния план:

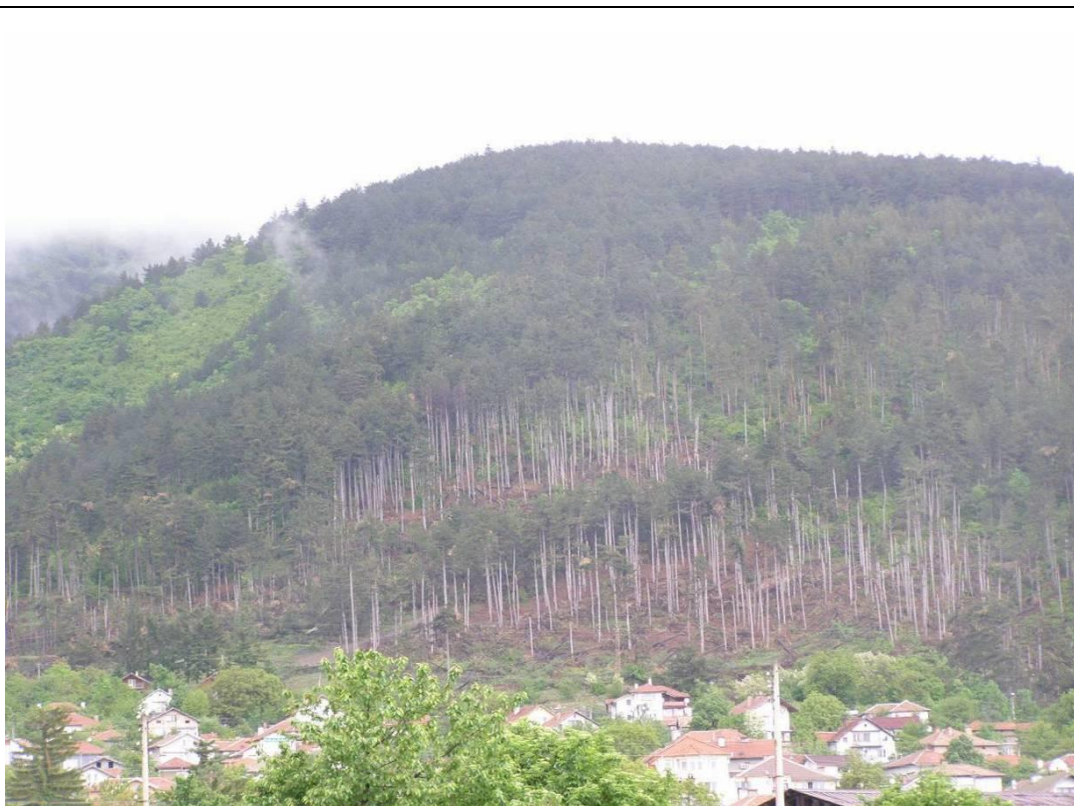
Лицето по чл. 108, ал. 2 от ЗГ, на което е издадено позволително за сеч № .....

/ трите имена, подпис, дата /

№ и дата на удостоверението за упражняване на лесовъдска практика: .....

Приложение 5 Снимки .

Междуведомствената комисия, оглед в периферията.

Отдел 115-к, На снимката се вижда как ясно се очертава разпокъсването на склопа от пътищата. Със сигурност това е една от предпоставките за лесното влизане на вятъра и повяляне на дървета непосредствено след извеждане на сечта.

Долу: Моменти от огледа с потенциалните изпълнители. Вижда се, че в горната и западна част на обекта условията не са толкова трудни и извозът с коне е осъществим.

Фиданки от бук, горун и други широколистни в средата на обекта.

Приложение 6. Таблица. Справка от СИДП.

Обобщена справка по категории, към дата: 31-01-2015 г. -> Североизточно ДП Шумен						
Статут: <i>Редовни и Преходни</i>		Начин: <i>Пред. на сечища</i>				
Категории	ДЛ / ДДС					
	ДГС Омуртаг	ДГС Смядово	ДГС Провадия	ДГС Шумен	ДГС Преслав	ДП
	лв./м3	лв./м3	лв./м3	лв./м3	лв./м3	лв./м3
1	5	6	11	19	20	21
ИГЛОЛИСТНИ	42.65	20.94	46.17	24.88	50.92	40.43
ЕДРА	52.50	51.00	50.05	51.05	63.72	57.62
втч бял бор	52.50	0	0	0	66.18	59.05
втч чер бор	0	51.00	50.05	51.05	53.35	51.64
втч други	0	0	0	0	0	57.60
Средна	18.50	25.66	40.05	24.90	24.00	25.27
Дребна	15.50	24.00	0	0	0	16.89
Дърва	0	15.50	0	23.31	20.93	20.21